

2 Leeuwarden

Vorstelijke sfeer aan de pleinen

► De hoofdstad van Friesland heeft een eigenzinnige rol gespeeld in de geschiedenis en is zelfs lange tijd de residentie geweest van de Friese stadhouders, die hier van 1581 tot 1747 gedeeltelijk woonachtig waren. Zij waren de voorouders van ons huidige vorstenhuis.

Stad van stadhouders

Opvallend zijn de classicistische en neoclassicistische gebouwen die samen met de pleinen Leeuwarden een voornaam en waardig karakter verlenen. In de wandeling wordt met name op deze architectuur de aandacht gevestigd en worden de pleinen bezocht wier namen herinneren aan het vorstelijke verleden van de stad. Van oudsher zijn zulke pleinen een ontmoetingsplaats geweest voor de bewoners van een stad. Zo ook in Leeuwarden, waar ze namen dragen als Gouverneursplein, Hofplein en Wilhelminaplein en de stad iets vorstelijks geven. Het ligt voor de hand dat zo'n statige stad ook beschikte over prachtige parken en aangelegde tuinen. De Prinsentuin is hier een goed voorbeeld van. Tijdens de zomermaanden vermaakten de stadhouders er zich en werd er gemuseerd, geflaneerd, gegeten en gedronken. De Prinsentuin doet nu dienst als stadspark en heeft voor de inwoners van Leeuwarden een belangrijke functie. Ook nu vinden er in de zomer diverse activiteiten plaats. Het Muziekpaviljoen Prinsenhof, dat zijn oorspronkelijke kleuren heeft teruggekregen, is de

Keurig pleisterwerk

Vroeger werd een gebouw nog wel eens in geelachtige of rode tinten geverfd. Vanaf 1803 (in de Franse Tijd) zijn echter vele bouwwerken in ons land witgepleisterd, waardoor de oorspronkelijke tin-

ten bedekt werden. Zo is de verscheidenheid tussen de bouwwerken onderling gedeeltelijk verloren gegaan. Door de witte pleisterlaag worden de gevels uniform en vlak. Dat heeft weer tot gevolg dat

Een zeilschip passeert de Oldehove, een van de opvallendste monumenten van Leeuwarden (foto Paul Paris)

juiste locatie voor vele orkestjes.

Op zoek naar de juiste kleur

Leeuwarden is één van de weinige steden in Nederland waar kunsthistorisch kleuronderzoek plaatsvindt en men op zoek gaat naar het oorspronkelijke kleurgebruik in een bouwwerk. Zo is één pand bijvoorbeeld voorzien van een gevel met rood-aubergineachtige tinten en de zijgevel is opgefleurd met een roze-lila kleur, zodat het gebouw een opvallende plaats inneemt in het straatbeeld.

Meer en meer panden krijgen een gedurfd en kleurrijk uiterlijk, waardoor Leeuwarden zich met recht een 'kleurenstad' kan noemen.

Routebeschrijving

Het eerste neoclassicistische gebouw dat u tegenkomt aan het Wilhelminaplein is het **Paleis van Justitie (1)** uit 1850 van de stadsarchitect Th. Romein. De gevel van het paleis wordt bekroond door een fronton dat rust

accenten, zoals reliëfvoorstellingen, kroonlijsten en medaillons, naar de achtergrond verdwijnen. In Leeuwarden heeft men geprobeerd het originele kleurenpalet weer terug te brengen

door onder de pleisterlaag te kijken. De resultaten van dit onderzoek zijn nu bekend en kunnen bekeken worden op diverse plaatsen in de stad.

op een zuilenportiek en doet denken aan een Griekse tempel. Typend voor het classicisme is het gebruik van dergelijke elementen uit de Griekse klassieke architectuur. Onder het verlaten Wilhelminaplein ligt een parkeergarage. Op vrijdag en zaterdag wordt hier een warenmarkt gehouden.

Een tweede plein is het Waagplein met de **waag (2)** uit 1598. Het is een opvallend gebouw met een hoog tentdak en een hangluisel. Het **Prinsessehof (3)** aan de Grote Kerkstraat werd bewoond door de weduwe van stadhouder Johan Willem Friso. Het 17e- en 18e-eeuwse pand is nu het Nationaal Keramiekmuseum (met keramiek uit verschillende tijden en culturen).

Het **Coulonhûs (4)** aan de Doelestraat nr. 8 is een patriciërshuis dat in 1713 gebouwd is voor de hofbouwmeester A. Coulon. In de 17e eeuw werd de **Prinsentuin (5)** aangelegd op de verdedigingswerken. In de 19e eeuw veranderde de landschapsarchitect L.P. Roodbaard de tuin in een openbaar park in Engelse landschapstijl. In de Prinsentuin is nu een museum gevestigd met werk van de Friese beeldhouwer Pier Pander (1864-1919).

In de Grote Kerkstraat ziet u de kleurrijke gevel van het vroegere woonhuis van Mata Hari. Het **Stadhoudelijk Hof (6)** aan het Hofplein was vroeger residentie van de stadhouders en koninklijk paleis, thans is het een luxueus hotel. Het standbeeld is opgedragen aan de eerste Friese stadhouder, graaf Willem Lodewijk (1584-1620), die door de Friezen 'Us Heit' wordt genoemd.

Het **stadhuis (7)** uit 1715 aan het Raadhuisplein vertoont ook veel classicistische kenmerken, zoals het beeldhouwde fronton en de twee massieve hoekschoorstenen. De burgermeesterskamer is bekleed met wandtapijten uit 1718. De fraai gedecoreerde raadzaal is van 1760. De lindeboom op het midden van het plein is geplant in 1898, het kroningsjaar van Wilhelmina.

In de **Westerkerk (8)** aan de Bagijnestraat is het Poppodium Romein gevestigd, genoemd naar de stadsarchitect die in de 19e eeuw Leeuwarden van veel neoclassicistische gebouwen voorzag, waaronder het interieur van deze kerk. Via de Bagijnesteeg, het Naauw, de St.-Jacobstraat, de Eewal, Over de Kelders en de Wirdumerdijk kunt u terug naar het station.

Afstand:
6 km - 2 uur

Markering:
geen

Startpunt:
NS-station

VVV:
Sophialaan 4
tel. 0900 - 202 4060
www.vvvleeuwarden.nl

